

9. Томсинов В. А. Роль Университета в жизни общества // Этнос и право. – 2016. – № 1. – С. 4 – 8.

10. Новини інформаційного ресурсу nv.ua. Успіхи у навчанні. Які українські виші потрапили до світового рейтингу кращих університетів. – URL:<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/uspifi-u-navchanni-yaki-ukrajinski-vishi-potrapili-do-svitovogo-reytingu-krashchih-universitetiv-50025493.html>

11. Перелік термінів законодавства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/31294?lang=uk>

12. Herrington C.D., Summer K.P. Global educational research: quality, utility and infrastructure // Asia Pacific Educational Review. 2014. Vol. 15. P. 339-346.

13. QS World University Rankings. URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2020>

ДОЗВІЛЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

(за результатами емпіричного дослідження)

Ляшенко Наталія Олександрівна

доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та політології,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Дигун Карина Геннадіївна

студентка гр. СГТ-516а

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Дозвілля традиційно є однією з найважливіших сфер життєдіяльності молоді. Трансформації сфер життя українського суспільства привели до зміни соціокультурних практик у сфері дозвілля, а саме їх типових форм та функцій. Це найбільш чітко відображається на студентській молоді, представники якої в більшості ще не мають дітей, не повинні доглядати за пристарілими батьками та найбільш сприятливі до нововведень в сфері дозвілля. Дозвілля для сучасної молоді є однією з головних цінностей, адже саме в цій області

реалізуються чимало соціокультурних потреб молодих людей. Для дозвільної сфери життєдіяльності в найбільшій мірі характерна свобода особистості, яка проявляється у виборі форм, місця та часу проведення дозвілля. Саме ця сфера дає можливість молодим людям виступати в якості вільних індивідуальностей. Вона характеризується свободою від виконання професійних і сімейно-побутових обов'язків, крім того, в її рамках послаблюється інституційний тиск на особистість молодої людини. Тому через обрання форм проведення дозвілля можливо виявити зміни в ціннісних орієнтаціях студентів. Проблеми в проведенні та якості використання вільного часу студентів є важливим індикатором умов їх життєдіяльності, ціннісного сприйняття вільного часу. Ці обставини пояснюють інтерес саме до даної сфери життєдіяльності українського студентства, і тому вивчення змісту їх дозвілля є актуальним.

Проблема ефективного використання потенціалу культурно-дозвільної діяльності в системі організації дозвілля молоді набула особливої актуальності. Ми зосередимо увагу саме на студентській молоді, тому що її представники є лідерами майбутнього, фахівцями, що будуть формувати економічний, політичний та соціально-гуманітарний вектор розвитку нашого суспільства. Маючи можливість вибирати форму дозвілля за власним бажанням, через відсутність необхідних навичок, недостатню організаційно-педагогічну допомогу, нерозуміння особистої користі від власної активності під час дозвілля, функцій дозвілля; студентська молодь часто не готова до усвідомленого вибору видів діяльності, що не сприяє їх повноцінному розвитку.

Студенти становлять собою соціально-демографічну групу, яка визначатиме перспективу розвитку суспільства в майбутньому. Соціально важливою рисою студентства є напружений пошук сенсу життя, прагнення до нових ідей і прогресивних перетворень у суспільстві. Це впливає на проведення ним свого вільного часу. Але зараз у студентів збільшується обсяг

пасивних індивідуальних форм проведення дозвілля, менш привабливими стають заняття спортом, відвідування творчих гуртків.

Для вивчення дозвільної діяльності сучасної студентської молоді було проведено дослідження, у якому взяло участь 107 респондентів, опитана приблизно рівна кількість респондентів різної статі, курсів та напрямків навчання. З числа опитаних 51% (55 осіб) є представниками чоловічої статі та 49% (52 особи) – жіночої. За напрямом навчання було опитано студентів інженерно-технічного, економічного, соціально-гуманітарного та ІТ напрямку приблизно в однаковій кількості. За формою навчання 46% студентів-контрактників та 54% студентів, що вчаться на бюджеті. В цілому ці пропорції відповідають загальній виборці.

В ході дослідження ми виявили основні види дозвільної діяльності студентів НТУ «ХПІ». Найбільш популярними видами дозвілля виявились: зустрічі з друзями (для 80% опитаних), дозвілля в Інтернеті (68% вказали на це), зайняття спортом актуально для 46% опитаних, слухання музики (52% респондентів обрали цей варіант).

Аналіз основних видів дозвілля у опитаних студентів з різними соціально-демографічними характеристиками показав, що існують відмінності у характері проведення дозвілля студентів в залежності від їх статі, рівня доходу, курсу навчання та його напрямку.

Так, чоловіки частіше ніж жінки займаються спортом та грають в комп'ютерні ігри, а жінки частіше слухають музику та проводять своє дозвілля в Інтернеті.

В залежності від курсу навчання ми виявили наступні відмінності: студенти 1-4 курсів відвідують клуби (дискотеки) та розважальні комплекси, тоді як жоден студент 5-6 курсу не відмітив цей вид дозвілля. Також більше студентів 3-4 курсу, у порівнянні з респондентами старших та молодших курсів, під час дозвілля віддають перевагу читанню книг, прослуховуванню музики, виділяють час на хобі, відвідують кафе, бари, ресторани. В інших видах дозвілля розбіжностей не виявлено.

Що стосується відмінностей у видах дозвілля студентів різних напрямків навчання, то студенти інженерно-технічного напрямку більше займаються спортом та відвідують розважальні комплекси, студенти соціально-гуманітарного напрямку частіше відвідують клуби (дискотеки), проводять час в Інтернеті, слухають музику та відвідують торгівельні центри, студенти ІТ-направку здебільшого грають в комп'ютерні ігри, а студенти-економісти відвідують розважальні комплекси та клуби.

Відмінності характеру дозвілля у респондентів бюджетної та контрактної форм навчання містяться в тому, що «контрактники» частіше відвідують нічні клуби, займаються хобі, а «бюджетники» ходять у кіно, торгівельні центри, розважальні комплекси. У інших видах дозвілля розбіжностей не виявлено. Що стосується впливу рівня доходу на характер проведення дозвілля, то розбіжностей у відповідях респондентів виявлено не було.

Основними суб'єктами, які впливають на вибір форми дозвілля є родичі, друзі, реклама та сам студент (який приймає рішення самостійно). За даними дослідження студенти в першу чергу самі обирають дозвілля (100%) або приймають поради від друзів (60%). Реклама зовсім не впливає на вибір студентом форми дозвілля.

Наступним завданням нашого дослідження було виявити оцінку студентами організації дозвілля в університеті. З числа опитаних 54% задоволені організацією дозвілля в НТУ «ХП», 22% — не задоволені, 24% — обрали варіант «важко відповісти».

Найбільш відвідуваними заходами, організованими в НТУ «ХП», серед опитаних є спартакіади, дні факультетів та звітні концерти (63%, 36% та 24% відповідно вказало на це). П'ята частина респондентів взагалі нічого не відвідувала.

Найбільш популярними заходами, організованими в НТУ «ХП», які студенти відвідували за власним бажанням, є спартакіада – 28%, конкурс

Міс\Містер ХПІ – 20%, благодійні акції – 19%. Проте, ці заходи відвідує лише п'ята частина опитаних студентів.

Якщо порівняти заходи організовані в НТУ «ХПІ», які студенти відвідують за примусом та за власним бажанням, то можна побачити, що дні факультетів за власним бажанням відвідує лише 9% опитаних з 36%, спартакіаду 28% з 63%, громадські заходи 5% з 20%.

Якщо говорити про добровільність відвідування заходів, організованих в НТУ «ХПІ» студентами різної статі, то можна помітити, що юнаки відвідують частіше «ЩО? ДЕ? КОЛИ?» (83%), конкурси-орієнтири (80%), спартакіади та громадські заходи (57%), а дівчата — конкурс Містер\Міс ХПІ (61%) та звітні концерти (50%). За власним бажанням студенти-чоловіки відвідують спартакіади, конкурси-орієнтири, «ЩО? ДЕ? КОЛИ?» (67%) та благодійні акції, а студенти-жінки — громадські заходи та дні факультетів (60%) .

Проаналізувавши добровільність відвідування респондентами різних курсів цих дозвільних заходів ми виявили, що за власним бажанням студенти 1-2 курсів відвідують «ЩО? ДЕ? КОЛИ?» (67%) та громадські заходи (60%), студенти 3-4 курсів спартакіаду (43%), дні факультетів та звітні концерти (40%), а студенти 5-6 курсів благодійні акції (50%) .

Аналіз добровільності відвідування респондентами різних напрямків навчання заходів, організованих в НТУ «ХПІ», показав, що за власним бажанням студенти інженерно-технічного напрямку навчання відвідують «ЩО? ДЕ? КОЛИ?» та конкурси-орієнтири (67%), студенти ІТ-направку – громадські заходи (40%) , економічного напрямку – благодійні акції (55%), а студенти соціально-гуманітарного напрямку відвідують дні факультету (40%).

Наприкінці нашого дослідження ми проаналізували рівень задоволеності студентів своїм дозвіллям. З опитаних студентів задоволені своїм дозвіллям 64%, а частково задоволених 22%. Таким чином, в цілому задоволені своїм дозвіллям 86% опитаних студентів.

Таким чином, за результатами дослідження було виявлено наступне:

– дозвілля студентів НТУ «ХП» носить рекреаційно-розважальний характер, найчастіше студенти зустрічаються з друзями та проводять час в Інтернеті, слухають музику та займаються спортом. Чоловіки частіше займаються спортом та грають в комп'ютерні ігри, а жінки частіше слухають музику та проводять своє дозвілля в Інтернеті;

– студенти молодших курсів частіше відвідують розважальні комплекси, клуби та дискотеки, а студенти старших курсів частіше читають, слухають музику, грають в комп'ютерні ігри, займаються хобі та відвідають кафе;

– студенти-«контрактники» частіше відвідують нічні клуби, займаються хобі, а «бюджетники» ходять у кіно, торговельні центри, розважальні комплекси;

– дозвільна діяльність відрізняється у студентів з різних напрямків навчання, але і гендерний склад представників цих факультетів різниться. Тому, на нашу думку, більша схильність до занять спортом та відвідування розважальних комплексів студентів інженерно-технічних напрямків пов'язана з тим, що там переважно вчаться юнаки, а те, що студенти соціально-гуманітарного напрямку частіше відвідують клуби (дискотеки), проводять час в Інтернеті, слухають музику та відвідують торговельні центри, пов'язана з великою часткою дівчат серед них. Студенти ІТ-спеціальностей більше часу проводять за грою в комп'ютерні ігри (там також частіше вчаться чоловіки), а студенти-економісти відвідують розважальні комплекси та клуби;

– основними суб'єктами, які впливають на вибір форми дозвілля, є сам студент та його друзі;

– кожний другий студент задоволений організацією дозвілля в університеті, незважаючи на те, що заходи, організовані в НТУ «ХП» для проведення дозвілля взагалі не відвідує 2/5 студентів. Майже половина тих, хто відвідує ці заходи робить це під тиском, а не за власним бажанням.

В даній роботі розглядається проблема трансформації дозвільної діяльності сучасного студентства. Цей процес, незважаючи на наявні

позитивні тенденції (зростання можливостей самореалізації, свобода вибору і різноманіття форм дозвільної активності), в цілому характеризується втратою пріоритетів творчості і духовного розвитку та зміщенням акцентів на розваги і беззмістовне проведення часу. В даний час в сфері дозвілля втрачені позиції традиційних моральних і культурних цінностей, переважають пасивність і споживацтво.

Список використаних джерел

1. Бабенко Н.Б. Соціологія вільного часу і дозвілля. Навч. пос.– К. 2006, С.9-47.